

Ăsta da cocoș!

de Daniel Luca

Lectura unui volum de poezii semnat Vali Orțan este întotdeauna provocatoare, nefăcând excepție nici *Glonțul predestinat* (Editura Grinta, Cluj-Napoca, 2015). Bunăoară, cocoșul de tablă (din poemul cu același nume) mi-a amintit un banc: o găină ce stătea în mijlocul drumului a fost călcată de un tractor. Amețită bine, s-a ridicat, s-a scuturat de praf și a zis: „Ăsta da cocoș!”.

O concluzie ce i se potrivește de minune și cocoșului buclucaș de tablă amintit mai sus. Întrucât neaprecierea justă a propriei condiții („să te simți ca un cocoș / de tablă / care habar nu are că e cocoș”) are drept rezultat o confuzie totală a sinelui și a sentimentelor („...care / habar nu are / că-i e dor”). Și atunci totul devine neclar: suntem în prezența unei acceptări tacite, a complacerii ori a nepăsării față de ceilalți. Înclinăm spre ignorare, cu atât mai mult cu cât chiar nașterea poate fi interpretată în același sens: „codindu-mă, / mi-am luat inima în dinți / și mi-am băgat amândouă / picioarele/în lume”. Altfel spus, *Eu sunt eu și puțin îmi pasă de voi! Fac ce vreau, gândesc cum vreau și mă exprim cum vreau*.

În fapt, omul trebuie să își ia soarta în propriile mâini, cu atât mai mult cu cât nu este decât o bucată de humă umblătoare („sunt doar țărână umblătoare/ călcând cu talpa în țărână”), acesta conștientizând sentimentul perisabilității, ce stă la baza oricărei (in)acțiuni, inclusiv în a căuta avansarea pe scara socială („cel mai mare talent al meu / e acela de a-mi face proptele”). Dar nu prin orice mijloace („dacă nu știi să pupi în cur, / ești un nimeni”), ci prin folosirea inteligenței („îmi masturbez inteligența / citind filosofie”) spre a-și dezvolta tehnici de manipulare.

Si atunci intervine dedublarea („Ce distanță între mine și eu!”), pentru a se putea îndrepta și în cealaltă direcție, spre sentiment, spre iubire. Iubire maternă („n-am vrut să mă nasc/ din altă femeie”), a femeii („era o liniște / ca-n purgatoriul / oricărei întâmplări / numite iubire...”) și iubirea de Dumnezeu, exprimată prin rugăciune („într-un final, vom învăța / să ne rugăm în tăcere”). Pentru că viața este, în orice clipă, un amalgam de trăiri și simțiri, după cum reiese și din definiția posibilă a vieții enunțată aici: „umplutura de clipe / dintre fericire și agonie, / dintre voluptate și durere, / dintre minciună și adevăr / s-ar putea numi viață...”.

Pe de altă parte, există și o amprentă a timpului asupra omului („mergând cu spatele, / n-am fost decât un om fără chip, / alunecând spre viitor, ancorat în trecut”), dar și asupra cuvântului („timpul suspendat / sub întrebare / căuta răspunsuri / în ceasul fără limbi, / ce număra / secunde anonime”), oricâtă animalitate s-ar afla într-însul („cuvintele sunt niște/ animale”).

Totodată, autorul surprinde și pendularea (nehotărârea) omului între credință și desfrâu, dincolo de aparențe („până și crucea purtată între sâni de femeii / nu-i decât credință ce-ndeamnă la păcat”). Iar adevărul răzbate întotdeauna la beție, care este o adevărată stare de grație („lacrimile bețivilor sunt mult mai sincere / decât orice emoție. / doar ei lăcrimează știind/ că dragostea este o rană / bună de pus la rană”). O altă stare de grație este singurătatea, ce trebuie întotdeauna respectată („cel mai mare păcat e să-i furi unui om / singurătatea”).

Viața este o luptă perpetuă, omul simțind întotdeauna sabia lui Damocles deasupra creștetului (doar este un soldat), neștiind niciodată când aceasta va coborî asupra-i („fiecare soldat / are un glonț predestinat / uneori se întâlnesc / soldatul, războiul / și glonte”). Persistă însă speranța, chiar și la urcarea într-un taxi („urc în taxi, zâmbind, / mă așez comod / pe locul mortului, / gândindu-mă că iarăși / îi voi trage clapa morții”). Poemul e un rezultat al acestei lupte inegale, ajungând să se transforme, încetul cu încetul, într-o veritabilă ghilotină. Atât pentru cel care l-a scris, cât și pentru cei care îl citesc („literă cu literă / îmi zidesc eșafodul./ poemul va cădea / ca o ghilotină”).

Vali Orțan urmărește reducerea poeziei la esență, în cât mai puține cuvinte să spună cât mai multe. Dar și cât mai simplu. În pofida unor ușoare tendințe de explicitare („te-aș iubi și-n lipsa ta, / sau, poate, doar așa te iubesc. / poate doar absența naște iubiri (s.n.)”, reușește ceea ce și-a propus. Poetul meditează asupra condiției umane, dar și experimentează pentru că nu poate rămâne doar un fin observator. Trăirea atinge cote maxime, altfel poemul nu s-ar scrie, literele rămânând disperate.

